

Sygn. akt V CNP 24/08

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 sierpnia 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Józef Frąckowiak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Barbara Myszka

SSN Zbigniew Strus

w sprawie z powództwa W. M.

przeciwko Gminie K.

o zapłatę i zobowiązanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 8 sierpnia 2008 r.,

skargi powoda W. M. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku

Sądu Okręgowego w C. z dnia 17 października 2007 r., sygn. akt VI Ca (...), VI Ca (...)

[WSC (...)],

oddala skargę.

Uzasadnienie

Dnia 5 marca 2001 r. powód W. M. nabył od Agencji Własności Rolnej gospodarstwo rolne o powierzchni 40 ha. Nabycie było skuteczne, gdyż nastąpiło w formie aktu notarialnego, zawartego na podstawie przetargu licytacyjnego. W akcie notarialnym powód ustanowił na rzecz mieszkańców wsi Widzówek nieodpłatną służebność przejazdu przez, wchodzące w skład nabytego gospodarstwa,

nieruchomości: działki (...) / 3 i (...) / 8. Z operatu szacunkowego wynikało, że to jest droga dojazdowa. Rozporządzeniem Wojewody X. z dnia 20 marca 1995 roku droga ta została zaliczona do dróg gminnych. Powód twierdził, że w wyniku korzystania z drogi przez mieszkańców zniszczone zostało urządzenie do doprowadzania wody, a ponadto wskazał, że jest narażony na kradzieże i nielegalne połowy ryb. W pozwie skierowanym przeciwko Gminie K. (będącej zarządcą przedmiotowej drogi) powód domagał się m.in. zasądzenia kwoty 9 285 zł z tytułu bezumownego korzystania z pasa gruntu zajętego pod drogę publiczną.

Wyrokiem częściowym z dnia 4 lipca 2007 r. Sąd I instancji oddalił powództwo w zakresie żądania zasądzenia dochodzonej pozwem kwoty, wskazując, że powód nie jest legitymowany do występowania jako właściciel z roszczeniami dotyczącymi działek, gdyż już w chwili zawierania umowy z dnia 5 marca 2001 r. stanowiły one drogą publiczną. Nieruchomości stanowiące drogi publiczne są zaś rzeczami wyłączonymi z obrotu, których nie może nabyć osoba prywatna.

Rozpoznający sprawę Sąd II instancji apelację powoda oddalił. Zdaniem Sądu Okręgowego roszczenie w zakresie żądania zasądzenia kwoty 9 285 zł może nasuwać zastrzeżenia z punktu widzenia logicznego, skoro z jednej strony powód akcentuje swoje uprawnienia właściciela wynikające z aktu notarialnego (w którym wszak ustanowił nieodpłatnie służebność), z drugiej zaś domaga się odszkodowania za bezumowne korzystanie w stosunku do podmiotu, który w świetle jego twierdzeń, nie ma żadnych uprawnień względem przedmiotu sporu.

Sąd Okręgowy zauważył także, że powód nie wskazał podstawy prawnej swojego żądania co do zasądzenia kwoty 9 285 zł; nie ma bowiem przełożenia między żądaniem powoda w tym zakresie, a relacją pozwaną do drogi gminnej. Roszczenie powoda jest też przejawem *sui generis* niekonsekwencji; w świetle bowiem jego stanowiska to strona pozwana miałaby wyłącznie obowiązki co do gruntu, który zdaniem powoda bezwzględnie do niego należy. Brak jest zatem warunków, by powód mógł domagać się odszkodowania za bezumowne korzystanie od pozwaną, nie pozwana bowiem, ujmując rzecz już bardzo potocznie, z gruntu korzysta, nawet gdyby założyć, że powód jest legitymowany czynnie przy tak sformułowanym żądaniu.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego powód zarzucił naruszenie prawa przez niewłaściwe jego zastosowanie tj. 1) art. 140 k.c. - przez bezpodstawne przyjęcie, że powód nie nabył własności działek o nr (...) / 8 i (...) / 3 wobec czego nie posiada legitymacji czynnej w procesie; 2) art. 225 k.c.

- przez błędne przyjęcie, że posiadacz samoistny w złej wierze - pozwana Gmina K. nie jest zobligowana do wynagrodzenia za korzystanie z cudzej nieruchomości; 3) art. 2a ust. 2 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych oraz art. 73 ust. 1 przepisów wprowadzających ustawy reformujące administrację publiczną przez przyjęcie, że Gmina K. stała się właścicielem działek nr (...)/8 i (...)/3.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ocena zarzutu naruszenia art. 140 k.c. nie jest jednoznaczna w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego. Z jednej strony, na co trafnie zwraca uwagę Sąd Rejonowy, a stanowisko to nie zostało zakwestionowane przez Sąd Okręgowy, działki oznaczone nr (...)/8 i (...)/3, które są przeznaczone na drogę publiczną, nie mogły być skutecznie nabyte na własność przez powoda. Jak wynika z ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (j.t. Dz. U. z 2004 r. Nr 204, poz. 2086 ze zm.) droga gminna jest drogą publiczną. Zgodnie z art. 2a drogi krajowe stanowią własność Skarbu Państwa zaś drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne są własnością właściwego samorządu województwa, powiatu lub gminy. Nie ulega wątpliwości, że w 1995 r. w trybie przewidzianym we wspomnianej ustawie, na działkach oznaczonych nr (...)/8 i (...)/3 została ustanowiona droga gminna. Jak wynika z art. 7 ustawy o drogach publicznych w brzmieniu obowiązującym w 1995 r. oraz art. 21 i 53 ustawy z dnia 22 marca 1990 r. właściwym trybem ustanowienia drogi gminnej było rozporządzenie wojewody. Wojewoda X. Rozporządzeniem z dnia 20 marca 1995 r. ustanowił zaś, między innymi na wspomnianych działkach, drogę gminną.

Zawierając umowę z Agencją Własności Rolnej Skarbu Państwa powód wiedział o tym, że na działkach nr (...)/8 i (...)/3, które wchodziły w skład nabywanego przez niego gospodarstwa rolnego, przebiega droga. To z tego powodu w akcie notarialnym pojawiło się postanowienie, o tym że ustanawia on na tych działkach służebność na rzecz mieszkańców wsi Widzówek. Postanowienie to, na co trafnie zwraca uwagę skarżący, nie wywarło zamierzonego skutku prawnego, ale nie tylko z tego względu, że ustanowione zostało dla nieoznaczonej osoby (osób) lecz przede wszystkim dlatego, że powód nie nabył własności tych działek.

Z ustawy o drogach publicznych wynika, że właścicielem nieruchomości które tworzą takie drogi może być tylko Skarb Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego. Świadczy o tym nie tylko wspomniany art. 2a tej ustawy, który wyraża tę myśl w sposób jednoznaczny, ale także inne przepisy tej ustawy. Jak wynika z art. 8 ustawy o drogach publicznych tylko w przypadku tzw. dróg wewnętrznych, które nie są

drogami publicznymi, wspomina się ogólnie o właścicielach terenów, na których droga jest zlokalizowana. Całość obowiązków i uprawnień związanych z drogami publicznymi została przypisana odpowiednio jednostkom państwowym o specjalnym statusie lub organom jednostek samorządu terytorialnego. Konstrukcja i logika ustawy o drogach publicznych wskazuje jednoznacznie, że nikt poza Skarbem Państwa lub jednostkami samorządu terytorialnego nie powinien być właścicielem gruntów, które zajęte są pod drogi publiczne. Potwierdzają to także przepisy dotyczące wywłaszczenia takich nieruchomości, które stwarzają możliwość wywłaszczenia ich tylko na rzecz Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego.

Nie ma znaczenia, że Gmina nie uzyskała potwierdzenia tytułu własności do wspomnianych działek w trybie przewidzianym w art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872 ze zm.). Jeżeli, jak to wskazano wyżej, z przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych wynika, że to ona uzyskała w 1995 r tytuł własności do działek zajętych pod drogę gminną, to Skarb Państwa nie mógł skutecznie w dniu 21 marca 2001 r. przenieść prawa własności do tych działek na powoda. To, że powód jest wpisany do księgi wieczystej nr (...)4 jako właściciel tych nieruchomości nie może być także argumentem ostatecznie przesądzającym kto jest ich właścicielem, zważywszy na możliwość usunięcia, w drodze powództwa przewidzianego w art. 10 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, (j.t.: Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.), niezgodności między stanem ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym nieruchomości zajętych pod drogę gminną.

W tej sytuacji brak podstaw do uznania, jak to wywodzi w swojej skardze powód, że wyrok Sądu Okręgowego w C. z dnia 17 października 2007 r. jest niezgodny z prawem. Wbrew zarzutom sformułowanym w tej skardze wyrok ten nie narusza bowiem art. 140 k.c. i art. 225 k.c., skoro pozwana Gmina jest właścicielem działek zajętych pod drogę gminną, ani art. 2a ust. 2 ustawy o drogach publicznych, jak również art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.